

ДЕТСКА ГРАДИНА № 127 „СЛЪНЦЕ“

гр. София 1408, р-н „Триадица“,
ул. „Деде Агач“ № 42
тел. 02 958 92 91, e-mail: dg_127@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ

ДИРЕКТОР:.....

/ТАТЯНА БАКАЛОВА/

Заповед №...../.....

ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА

ЗА

**ПОДКРЕПА НА ДЕЦА В СИТУАЦИИ НА
РАЗДЯЛА И КОНФЛИКТ МЕЖДУ
РОДИТЕЛИ И ПИСМЕНО
ИНФОРМИРАНЕ ПРИ НАЛИЧИЕ НА
СПОР ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА
РОДИТЕЛСКИ ПРАВА НАД ДЕТЕ
В ДГ № 127 „СЛЪНЦЕ“ ЗА УЧЕБНАТА
2021/2022 ГОДИНА**

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Тези правила уреждат осигуряване на подкрепа на детето в ситуации на раздяла и конфликт между родителите. Те са създадени във връзка със защитата на най- добрия интерес на детето и правото му да се отглежда и възпитава от двамата родители. С тези правила се създава процедура за информиране на директора на ДГ № 127 „Слънце“ от родители, при които е на лице спор за упражняване на родителски права над дете и са настъпили ограничения на родителски права, с които детската градина трябва да се съобразява при необходимост.

Правилата са създадени на база:

1. Семейен кодекс обн., ДВ, бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 1.10.2009 г., в сила от 1.07.2020 г. - изм., бр. 101 от 27.12.2019 г.
2. Практически насоки за работещите в образователната система за подкрепа на детето в ситуации на раздяла и конфликт между родители – Държавна агенция закрила на детето.
3. Закон за предучилищното и училищното образование.
4. Кодекс на международното частно право.

РАЗДЕЛ II УПРАЖНЯВАНЕ НА РОДИТЕЛСКИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Носител на родителски права и задължения по отношение на ненавършилите пълнолетие деца е всеки родител.

(2) Родителите имат равни права и задължения, независимо дали са в брак.

Чл. 2. (1) Родителските права и задължения се упражняват в интерес на детето от двамата родители заедно и поотделно. Когато родителят е действал сам, той е длъжен да уведоми другия родител.

(2) Упражняването на родителските права и задължения се извършва по общо съгласие на родителите. При разногласие те могат да се обърнат към медиатор или да предявят иск пред районния съд по настоящия адрес на детето, който решава спора след изслушване на родителите, а при необходимост - и на детето. Решението на съда може да се обжалва по общия ред.

Чл. 3. (1) Родителят има право и задължение да се грижи за физическото, умственото, нравственото и социалното развитие на детето, за неговото образование и за неговите лични и имуществени интереси.

(2) Родителят отглежда детето, формира възгледите му и осигурява образованието му съобразно възможностите си и в съответствие с нуждите и наклонностите на детето и с цел израстването му като самостоятелна и отговорна личност. Родителят няма право да използва насилие, както и методи на възпитание, които уронват достойнството на детето.

(3) Родителят осигурява постоянен надзор по отношение на малолетното си дете и подходящ контрол на поведението на непълнолетното дете.

Чл. 4. (1) Всеки от родителите може сам да представлява малолетното си дете и да дава съгласие за правните действия на непълнолетното си дете в негов интерес.

(2) При противоречие между интереса на родителя и на детето се назначава особен представител.

Чл. 5. (1) Когато поведението на родителя представлява опасност за личността, здравето,

възпитанието или имуществото на детето, районният съд взема съответни мерки в интерес на детето, като ограничава родителските права - отнема или поставя условия за упражняването на някои от тях, и може да възложи осъществяването им на друго лице. При нужда може да бъде променено местоживеенето на детето или то да бъде настанено извън семейството.

(2) Мерките по ал. 1 се вземат и когато поради продължителна физическа или душевна болест или други обективни причини родителят не е в състояние да упражнява родителските си права.

Чл. 6. (1) Родителят може да бъде лишен от родителски права при особено тежки случаи - при опасност за личността, здравето и възпитанието на детето или когато без основателна причина трайно не полага грижи за детето и не му дава издръжка.

(2) При лишаване от родителски права на единия родител, когато няма друг родител или упражняването на родителските права от него не е в интерес на детето, съдът предприема мерки за закрила и го настанява извън семейството.

Чл. 7. (1) Производството за ограничаване и за лишаване от родителски права се образува по искане на другия родител, на прокурора или на дирекция "Социално подпомагане" пред районния съд по настоящия адрес на детето.

(2) Съдът определя подходящи привременни мерки в интерес на детето, като взема предвид становището на дирекция "Социално подпомагане". Определението не подлежи на обжалване, но може да се изменя от същия съд.

Чл. 8. Родителят, на когото не са присъдени родителските права, не губи своето родителско качество, нито родителските права и задължения. Той има право да поддържа лични отношения с детето, посочени в бракоразводното решение или определението за привременните съдебни мерки. Има право да получава информация за развитието на детето във всички направления на живота, да проследява възпитанието и обучението на детето, както и начина, по който другият родител упражнява поверените му функции и извън времето за личния контакт.

Чл. 9. (1) Във връзка с професионалните си задължения отговорните за детето служители в детската градина имат право да знаят и да изискват от родителя, упражняващ родителските права на детето, съдебно решение, когато има:

1. Решение за упражняване на родителските права или определение за привременните съдебни мерки;
2. Ограничения в някои правомощия на родител, въведени от съда;
3. Поставено лишаване на родител от права върху детето;
4. Издадена заповед за защита на дете по закона за защита от домашното насилие.

РАЗДЕЛ III

ПИСМЕНО ИНФОРМИРАНЕ НА ДИРЕКТОРА ОТ РОДИТЕЛИ, ПРИ КОИТО Е НА ЛИЦЕ СПОР ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА РОДИТЕЛСКИ ПРАВА НА ДЕТЕ И СА НАСТЪПИЛИ ОГРАНИЧЕНИЯ НА РОДИТЕЛСКИ ПРАВА, С КОИТО УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ ТРЯБВА ДА СЕ СЪОБРАЗЯВА ПРИ НЕОБХОДИМОСТ

Чл. 10. Родители, при които е налице спор за упражняване на родителски права над дете и са настъпили ограничения на родителски права, с които детската градина трябва да се съобразява при необходимост подават до Директора декларация по образец (Приложение 1).

Чл. 11. Декларацията следва да бъде придружена със съответни документи (ВЛЯЗЛЮ в сила съдебно решение или определение за привременни мерки от съда за упражняване на родителски права, съдебно решение за ограничаване на родителски права или за лишаване от родителски права, мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие, споразумение и др.).

Чл. 12. Информацията е необходима, за да се удостовери, кой от родителите има или няма право да взема детето от детската градина, да получава информация за неговото физическо и психическо развитие (в случаите, при които има изрично ограничение за това), да провежда срещи с детето на територията на детската градина и др. Родител, на когото не е предоставено упражняването на родителските права, не губи своите родителски права и задължения, както и правото регулярно да получава информация за образователното развитие на детето си и да участва в инициативи на детската градина (чл. 209 и чл. 210 от Закона за предучилищното и училищното образование).

Чл. 13. В случай, че няма изричен съдебен регламент за ограничаване на права на родител, включително по Закона за защита от домашното насилие родителят, на когото не е предоставено упражняването на родителските права, има право: да реализира контакт с детето си; да се интересува и получава информация за неговото развитие; да изразява позиция.

РАЗДЕЛ IV РОДИТЕЛСКИ КОНФЛИКТИ И ПОСЛЕДСТВИЯ ВЪРХУ ДЕТЕТО

Чл. 14. (1) Индикатори за разпознаване на потенциална конфликтна ситуация в семейството:

1. занижаване на успеха и общото училищно представяне;
2. нарушения на вниманието (концентрация, устойчивост) и последващи трудности в обучението;
3. занижаване на социалната активност и контакти;
4. наличие на проблемни взаимоотношения с връстниците;
5. опозиционно поведение и/или агресивни прояви;
6. трайно повишено равнище на тревожност, изразяващо се в необичайни телесни реакции и промени (загуба на тегло, безсъние, психомоторни тикове и др.);
7. плач или страхови реакции;
8. поведенчески прояви, различни от обичайните;
9. податливост на заболявания и поведенчески разстройства.

(2) Родителският конфликт се разгръща най-често в споровете за упражняване на родителските права над детето. Най-тежката форма на родителския конфликт е отчуждението на детето към единия от родителите.

Чл. 15. Родителското отчуждение е целенасочено създаване на отделна/единствена връзка между детето и единия родител, като се отхвърля другия родител. То засяга този родител, с който детето не живее или който не упражнява родителските права след раздялата, или развода с другия родител.

Чл. 16. (1) Индикатори за родителско отчуждение при децата:

1. детето не иска да има никакъв контакт с единия родител, изпитва само негативни чувства към него;
2. демонстрира, че изпитва само позитивни чувства към другия родител, основно отглеждания го.

(2) Характерни особености на отчуждаващия родител:

1. настоятелно взема самостоятелни (еднолични) решения за живота на детето, без да се консултира с другия родител;
2. възпрепятства достъпа на отчуждения родител до информация от детската градина, за развитието на детето, за представянето му в детската градина или за ежедневиия, домашния живот;

3. прави целенасочени негативни изказвания за другия родител пред детето или т.нар. „очерняне“, дискредитиране, злепоставяне пред детето, което оказва неблагоприятно влияние във всички области от развитието на детето.

(3) Специфични проявления при детето, освен емоционални и поведенчески промени, показващи вероятно наличие на родителско отчуждение:

1. дихотомия/разцепване в отношението към двамата родители, едната родителска фигура се идеализира за сметка на другата, която се „вижда“ като изцяло негативна;

2. споделяне на информация с неподходящо;

3. отправяне на неаргументирани нападки към единия родител;

4. идентификация с позицията на единия родител като жертва;

5. разминаване в обръщанията към двамата родители.

В тези случаи детето показва, че има проблем, който го тревожи и с който не може да се справи, че има нужда от подкрепата на възрастен, на когото може да се довери.

РАЗДЕЛ V

ДЕЙСТВИЯ КЪМ ДЕТЕТО ОТ СТРАНА НА РАБОТЕЩИТЕ В ДГ № 127 „СЛЪНЦЕ“ ПРИ НАЛИЧИЕ НА ПРОЯВЛЕНИЯ ОПИСАНИ В ЧЛ. 16 (3) ОТ НАСТОЯЩИТЕ ПРАВИЛА

Чл. 17. (1) Препоръки за действия към детето от страна на работещите в детските градини и училища при наличие на описаните проявления:

1. позитивен подход към детето;

2. дискретно наблюдаване на поведението му;

3. провеждане на разговор с детето, който цели да се установи начинът, по който се чувства и дали има нещо, което го тревожи;

4. предоставяне на пространство за споделяне и изслушване на детето, без да се изразява позиция от страна на специалиста, в защита или упрек към едната или другата страна, без да се правят опити за разрешаване на проблема между родителите;

(2) При данни от разговора с детето за конфликтни отношения в семейството, които го тревожат и угнетяват, следва:

1. да се информира ръководството на детската градина;

2. да се проведе екипна среща между специалистите от детска градина, имащи отношение към детето, психолог, педагогически съветник за обсъждане на случая и последващите действия за подкрепата му;

3. може да се извърши и консултация с външен специалист, какъвто може да бъде експерт от Държавната агенция за закрила на детето, включително специалистите на Националната телефонна линия за деца 116 111, която работи 24 часа, седем дни в седмицата и е безплатна на територията на цялата страна, която гарантира конфиденциалност на обажданията.

(3) При данни, че дете се намира в риск за психическото и/или физическото здраве и живота на детето, Директорът сезира органа за закрила на детето на местно ниво — Дирекция „Социално подпомагане“ по местоживее на детето, към която функционира отдел „Закрила на детето“, в изпълнение на задължението за съдействие по чл. 7, ал. 2, във връзка с ал. 1 от Закона за закрила на детето.

РАЗДЕЛ VI

ПОДКРЕПА НА ДЕТЕ В СИТУАЦИЯ НА РОДИТЕЛСКИ КОНФЛИКТ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Чл. 18. (1) Оказването на подкрепа на дете, попаднало в ситуация на родителски конфликт, е специфичен и продължителен във времето процес, който предполага различни равнища на подкрепа от страна на предучилищните специалисти.

(2) Процесът на подкрепа е в следната последователност:

1. идентифициране на конфликтна ситуация;
2. формиране на екип за подкрепа;
3. изготвяне на план за подкрепа, както и мониторинг на напредъка и развитието.

(3) Подкрепата на дете в ситуация на родителски конфликт при раздяла не е изолиран процес и предполага няколко основни равнища:

1. индивидуална подкрепа на детето - чрез подпомагане на детето да се справи с негативните емоции, да повиши самооценката и мотивацията си за учене;
2. осъществяване на контакт с родителите - сигнализиране във връзка с притесненията на детето и комуникация с тях за разрешаване на ситуацията в подкрепа на детето. Поддържането на позитивни отношения с родителите е от особено значение за ефективното подпомагане на детето при справяне с конфликтната ситуация при раздяла. Важно е екипът, който участва в подкрепата на детето, да разполага с актуална информация, като общува с родителите и ги информира за развитието на детето в детската градина. При наличие на непълно семейство (при раздяла, развод и др.) екипът на детската градина следва да е информиран: за отношенията в семейството, ако има наличие на родителски конфликт, в който е въввлечено детето; по въпросите, свързани с родителските права и попечителството над детето; режима на контакти, ако има въведени някакви ограничения; за достъпа на другия родител до информация за детето и неговото развитие и др., при данни за ограничение на същите. Родителите трябва да бъдат информирани от страна на детската градина, че при наличие на риск за детето, ще бъде подаден сигнал до Дирекциите „Социално подпомагане”, Отдел „Закрила на детето” по настоящ адрес на детето, а именно при задълбочаващи се поведенчески проблеми и при отказ за съдействие от тяхна страна.
3. съвместни действия за осигуряване на подкрепяща среда - при установена ситуация на родителски конфликт при раздяла, учителят трябва да създаде необходимата подкрепяща среда за детето в рамките на групата.

(4) В случаите, когато оказаната подкрепа на детето в рамките на детската градина не повлиява положително затрудненията в поведението на детето, както и при отказ от страна на родителите за сътрудничество, е необходимо екипът, ангажиран по случая на детето, да сигнализира устно и писмено Дирекция „Социално подпомагане” по местоживее на детето за предприемане на мерки за закрила по реда на Закона за закрила на детето.

РАЗДЕЛ VII

УВЕДОМЯВАНЕ НА ДЕТЕ В РИСК И ДЕЙСТВИЕ НА ОРГАНИТЕ ЗА ЗАКРИЛА

Чл. 19. (1) Определение на понятието дете в риск:

1. чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
2. което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение, или наказание в или извън семейството му;
3. за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
4. за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.
5. дете въввлечено в тежък родителски конфликт;

б. отчуждаването на детето от единия родител в ситуация на конфликт следва да се разглежда като форма на насилие с тежки последици върху психическото развитие на детето и неговото поведение.

(2) При наличие на информация или на съмнение за дете в риск, всяко лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, незабавно следва да уведоми Директора на детската градина, а той от своя страна уведомява някой от следните органи за закрила на детето:

1. Дирекция „Социално подпомагане”, по местоживеене на детето (с отдел „Закрила на детето”, където работят социални работници);

2. Министерство на вътрешните работи — районните полицейски управления по места;

3. Държавната агенция за закрила на детето.

(3) Сигнал за дете в риск може да бъде подаван по всяко време на денонощието, без почивен ден и на безплатната Национална телефонна линия за деца 116 111, която се управлява и мониторира от Държавната агенция за закрила на детето.

(4) При постъпване на сигнал в ДАЗД (по имейл, телефон, на място и др.), съгласно чл. 7, ал. 3 от Закона за закрила на детето той се изпраща незабавно на съответната дирекция „Социално подпомагане” по настоящ адрес на детето. ДАЗД проследява/контролира работата по случая, координира действията на институциите.

(5) При постъпване на сигнал за дете в риск в дирекция „Социално подпомагане” служители от отдел „Закрила на детето” правят оценка на риска и проверка на място. Срещат се с детето, негови близки, съседи, учители, лекари и други, които могат да дадат информация за състоянието и поведението му. Целта е да се предприемат мерки за закрила по реда на Закона за закрила на детето, съобразени със спецификата на случая. Във всички случаи подходът е индивидуален и съобразен с най-добрия интерес на детето.

Чл. 20. (1) В детската градина се въвежда Регистър на информацията (Приложение 2) по случаите на деца в риск, с оглед проследяване на последващите действия и резултатите от тях.

(2) Регистърът на информацията по случаите на деца в риск се води и съхранява от педагогическия съветник в детската градина.

РАЗДЕЛ VIII

ДЕЦА В СИТУАЦИИ НА КОНФЛИКТ МЕЖДУ РОДИТЕЛИ И НА РАЗДЯЛА/РАЗВОД С МЕЖДУНАРОДЕН ЕЛЕМЕНТ

Чл. 21. (1) Съгласно чл. 85 от Кодекса на международното частно право, отношенията между родители и деца се уреждат от правото на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване. Ако родителите и детето нямат общо обичайно местопребиваване, отношенията между тях се уреждат от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на детето, или от неговото отечествено право, ако то е поблагоприятно за него. За „обичайно местопребиваване” се счита мястото, което отразява определена интеграция на детето в социалната и семейната среда в държавата, в която живее в момента и съответно ходи на училище или детска градина.

(2) След влизането на Република България в Европейския съюз и произтичащите от това права на българските граждани, свързани със свободното движение на хора, възникналите спорове с международен елемент относно упражняването на родителските права, попадат в приложното поле на Регламент (ЕО) №2201/2003 на съвета от 27 ноември 2003 година относно подсъдността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) №1347/2000. Този акт по силата на европейското право има пряко приложение в Република

България и има предимство пред нормите на вътрешното законодателство, които му противоречат.

(3) Регламентът се прилага между всички държави, членки на Европейския съюз (с изключение на Дания), по граждански дела, отнасящи се до:

1. развод, законна раздяла или обявяването на нищожността на брака;
2. определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителска отговорност.

(4) Международната компетентност относно дела, свързани с родителската отговорност по Регламент (ЕО) №2201/2003 е определена с оглед интересите на детето и в съответствие с критерия за териториална близост. Компетентността, по правило, е по обичайното местопребиваване на детето.

(5) съдебните решения за родителската отговорност, постановени в една Държава-членка на ЕС, се признават във всяка друга Държава членка, без необходимост от каквито и да било допълнителни процедури.

(6) В Регламент (ЕО) № 2201/2003 е предвидена и разписана процедура за обмен на информация по делата за родителската отговорност, която се търси в повечето случаи на деца с международен елемент. Съгласно чл. 55 от Регламент (ЕО) № 2201/2003, централните органи, при поискване от централните органи на друга държава-членка или от носителя на родителската отговорност, сътрудничат по специфичните въпроси за постигането на целите на регламента. Те действат пряко или посредством публичните органи или други органи, те предприемат всички подходящи стъпки в съответствие със закона на тази държава-членка по въпросите на закрила на личните данни за събиране и обмен на информация за положението на детето, за всички висящи производства, предоставяне на информация и подпомагане на носителите на родителска отговорност, които търсят признаването и изпълнението на решение на тяхната територия, и по специално засягаща правото на лични отношения с детето и връщане на детето и т.н.

Чл. 22. (1) Децата имат право на лични отношения и пряк контакт с двамата си родители, дори ако те живеят в различни страни. В ситуации на конфликт между родители с международен елемент, трябва да се спазва задължението за зачитане правото на информация за детето и на двамата родители.

(2) В началото на учебната година и своевременно при промяна на обстоятелствата в ситуации на родителски конфликт, двамата родители — независимо от тяхната националност, заедно с учителите да установят как родителите ще упражняват своите права в детската градина:

1. периодично и своевременно да получават информация за успеха и развитието на децата им в образователния процес, за спазването на правилата в детската градина и за приобщаването им към общността;
2. да се срещат с ръководството на детската градина, с учителите и с другите педагогически специалисти в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;
3. да се запознаят със съответната педагогическа система в детската градина;
4. да присъстват, и при желание от тяхна страна да бъдат изслушвани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето;
5. най-малко веднъж годишно да получават информация, подкрепа и консултиране в детската градина по въпроси, свързани с образованието и с личностното развитие на децата им.

Чл. 23. Посочените по-горе права принадлежат и на родителя, на когото със съдебното решение не е предоставено упражняването на родителски права, защото задължението и правото на последния да се грижи за физическото, умственото, нравственото и социалното развитие на детето не отпада, а само се модифицира по време непосредствено в рамките на времето за лични отношения.

Чл. 24. Когато спорешите страни не са жители на Общността, е приложима Хагската конвенция за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата (приета в Хага на 19.10.1996 г, ратифицирана, обнародвана и в сила за България от 01.02.2007 г.).

Чл. 25. Следва да се имат предвид и случаите, при които е налице неправомерно прехвърляне или задържане на детето. Когато родителите на едно дете са от различни националности, много често се случва единият родител да реши да вземе детето и да се премести да живее на друго място, различно от обичайното местопребиваване на детето. Много често става въпрос за следната ситуация: сключен брак между българка и чужденец. Има родено дете от брака. Семейството живее в чужбина. Майката идва с детето в България и не се връща в страната, в която са живели преди това, като задържа детето при себе си. Бащата подава молба по реда на Хагската конвенция за международните аспекти на отвлечане на дете чрез Министерството на правосъдието до Софийски градски съд, който съд е компетентен да разглежда дела от такъв характер като иска съдът да постанови връщане на детето в държавата на неговото обичайно местопребиваване. В дадения пример с наша гражданка, която решава да заживее в България, без съгласието за това на бащата, обикновено става дума именно за неправомерно прехвърляне или задържане на детето.

Чл. 26. Родителят има право на информация за развитието на детето в образователно-възпитателния процес, дори и ако са постановени мерки за ограничаване на родителските права.

НАСТОЯЩИТЕ ПРАВИЛА ЗА УТВЪРДЕНИ СЪС ЗАПОВЕД № ...../.....2021 г.